

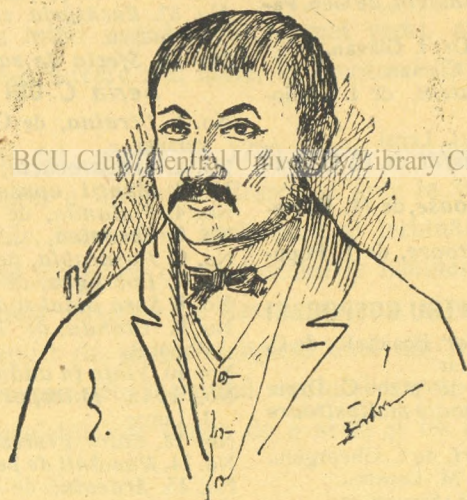
521405

PĂCINI ALESE DIN SCRIITORII ROMÂNI

Publicațiune periodică

No. 192

No. 192

ION BARAC

Istoria prea frumosului Arghir
și a prea frumoasei Elena.

CARTEA ROMÂNEASCĂ

PAGINI ALESE DIN SCRITORII ROMÂNI

222181

IOAN BARAC

1770—1848

Unu! dintre întâii noștri scriitori, mai vechi, cari s'au bizuit să inchege vre-o lucrare mai mare, în domeniul liricei, a fost *Ion Barac*..

Ardelean de fel, născut la 1770 într-o comună din preajma Brașovului, Barac a învățat la Brașov și apoi la Blaj, unde și-a încheiat studiile, intrând în învățământ și închinându-se cu trup și suflet înaltei meniri ce o are dascălul la luminarea celor mulți.

Însă, pe lângă cariera-i de dascăl, pe care și-o împlinește cu un adevărat spirit de jertfă, ajungând unul din fruntașii învățământului brașovean dela începutul secolului trecut — Ion Barac — nu își uită indeletnicirea dragă de a scrie și de a da la lumină câte ceva.

Și așa inchiagă modestul dascăl brașovean „*Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena*“, o poveste în versuri, ticluită în felul poemelor eroice ale literaturii universale.

În această poveste, Barac a ținut să istorisească neînchipuitele greutăți cu cari a avut de luptat împăratul Traian — în poveste Arghir, — ca să cucerească și să stăpânească Dacia — Elena.

Scrisă pe înțelesul tuturor, prin frumusețea versului curgător, și prin simplitatea cu care sunt istorisite, întâmplările fără să

țină în loc povestirea printr'o prea mare stăruință în lucruri mărunte, „Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena“, este una din întâiele povestiri în versuri din literatura noastră, și se cade să fie cunoscută în tot cuprinsul țării, dela vlădică până la opincă.

Aceasta ne-a și îndemnat să o punem în mâinile tuturor prilejind o adevărată mulțumire sufletească numeroșilor cititori ai „Paginelor alese din scriitorii Români“.

Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena.

PARTEA ÎNTÂIA.

Te visai mișcând din buză,
O preă drăgălașe Muză!
Verși glas ingeresc din gură,
Care inimele fură,
Fură și le amăgește,
După ce le îndulcește
Te rog, Muză mângâioasă,
Care cânti cântări frumoasă,
Pică-mi puținică miere
Din măeastra ta putere,
Să pot cânta cu simțire
A lui Arghir pribegire.
Arghir a fost craișorul,
Cel mai pedepsit cu dorul,
Fiul cel mai mic se știe,
(In cronica firii scrie)
A lui Acleton anume,
Craiul cel bogat din lume

Că încă n'am dat in cale
De numele țării sale.
Se zice dintru aflate
A fi avut o cetate
Tare și meșteșugită
Și cu șanțuri întărită,
Intr'o țară fiasură
Din lumea cea mai măeastră.
Maică-sa blândă crăeasă
Medena cea prea aleasă,
Trei frați cu el se născură
Din părinteasca căldură,
Inșă nici unul nu are
Cu dânsul asemănare
Intru vestea și mărirea,
Cât s'a pedepsit cu firea.
In cetatea părintească
Se află o preă firească

Grădină împodobită,
 Părea că e 'nsuflețită.
 Eră plină de frumusețe
 De ale florilor fețe;
 Aci rîu, colea vâlcică
 Curge lângă floritică;
 Dincoace sub poeni verdeață
 Să te desfătezi de față.
 Intr'o zi aicea Craiul
 Desfătându-se cu traiul,
 La un pom ciudat sosește
 Și-l vede cum inverzește,
 Alb la floare ca argintul,
 Mirosind în tot pământul;
 Pe care necunoscându-l,
 Se înduplecă cu gândul
 Așteptă roada să-i crească,
 Ca felul să-i nimerească:
 Că într'o zi mugurește
 Și de trei ori înflorește.
 Și pe grădinarul chiamă,
 Ca să dea de dânsul seamă:
 Ce mână a sădit pomul,
 Că mult se miră tot omul,
 Cum el ziua înflorește,
 Noaptea coace și rodește.
 Inșă ziua nu le-apucă,
 Roadele pier ca nălucă.
 Iar Craiul se întristează,
 Căci nu poate să le vadă,
 Privind cum inmugurește
 Și îndată înflorește.
 Au pus peste noapte pază

Trei păzitori ca să vadă,
 Carii păzeau cu privire
 A merelor rumenire.
 Craiul dimineața vine
 Cu gând să le vadă bine;
 Inșă (ce nici nu gândește)
 Pe toți dormind îi găsește.
 I-a întrebat: „Ce văzură
 „Și ce dorm peste măsură?”
 Ei răspund toți deodată:
 „Minune inspăimântată!
 „Că suflând odată boarea
 „A căzut jos toată floarea:
 „Iată niște merișoare,
 „Iată și mai mărișoare;
 Dar suflând o boare lină
 „Cu de somn dulceață plină,
 „Numai de cât ne apucă
 „Cu nevăzută nălucă,
 „De se părea pe departe
 „Că suntem morți jumătate!”
 Craiul trist în casă pleacă
 Și nu putea să-i mai treacă,
 Ci numai decât poștește
 Un proroc și-i poruncește
 Și-i făgădui îndată,
 Cine putu să-i sădească
 Lui, acel pom în grădină,
 Să-i facă vre-o pricină?
 Și-i făgădui îndată,
 De-i va spune, bună plată.
 Proroc Filaret anume,
 Mare vrăjitor pe lume,

Trei zile se socotește
 Și apoi îi poruncește
 Zicând: „Craiu! pe omul
 „Ce ți-a sădit ție pomul
 L'am aflat; însă puțință,
 „Nu este de cunoștință:
 „Că e lucru peste fire
 Și măiestrie subțire
 „Și mâna cea săditoare
 „Este și stăpânitoare.
 „Singură le stăpânește,
 „Le culege și răpește
 „Și prin altul nu se poate
 „La lumină a se scoate,
 „Fără de fiul tău cel dulce,
 „Care sub pom să se culce,
 „Că pentru el sunt sădite
 Acele toate răpite,
 Ca să-l vază, că-l iubește
 „Și de fața lui dorește;
 „Dintru care va să iasă
 „Mare scârbă la crăiasă,
 „Că el va să pribegască,
 „In lume să rătăcească!“
 Pentru acea prorocie
 L'au cinstit cu bogăție.
 Deci Craiul iar așteaptă
 Dela pom aceeaș faptă.
 Când îi vede înflorirea
 Preă albind cu strălucirea,
 Au așternut pe verdeață
 Supt a pomului dulceață.
 Covoare cu fir cusute,

Prețuite multe sute,
 Puind să ia seama tare
 Pe fiul său cel mare
 Care păzitor se face
 Și pe așternut când zace,
 Vede mugurul cum crește
 Și mai apoi cum plesnește;
 Incep frunze înverzite,
 Acuși, acuși flori albite.
 Floarea cade și rodește
 Și roada se rumenește
 Dar veniă o boare lină
 Cu de somn dulceață plină
 Și-l adoarme fără veste,
 Nu mai vede ce mai este.
 Craiul dimineața iată
 La grădina se arată
 Și pe fiul și-l găsește,
 Că doarme și greu răpește.
 Se întoarce și așteaptă
 Să mai cerce cu o faptă
 Și pe viitoarea seară
 Pe al doilea fiu iară
 L'a pus iar să străjuească
 Și mai bine să păzească,
 După cum a spus prorocul,
 Ca să mai cerce norocul.
 Inșă a adormit iară
 Că și acel de aseară.
 Iară craiul cu mânie
 Strigă: „Prorocul să vie!“
 Care venind înainte,
 I-a arătat lui, că minte

Nici mai mult că nu-l întreabă, „Ci mă rog, îngădueste,
 Ci'i taie capul degrabă. „Să cerc și eu vitejește.
 Apoi către palat pleacă „De voiu adormi, ce strică?
 De tot cu inima seacă. „Știu, că nu-mi va fi nimic!“
 Iar Medena cea aleasă Craiul nimica ascunde,
 Prea cuvioasă crăiasă Ci mai vârtos îi răspunde,
 A intrat cu vorbă bună Zicând: „Fiule iubite!
 Cu fiul său împreună, „Nu-mi face gânduri cumplite;
 Ca să mângâie pe craiul, „Nu-mi pricinul mai multă
 Așa ridicându-și graiul: „Supărare și ascultă,
 O craiule înălțate, „Să nu mi se îplinească
 „Iubitul meu soț și frate, „Prorocia cea firească!
 „Nu-ți mai face supărare „Nu te bucură de cale,
 „Pentru'un pom ce mic se „Care să-mi aducă jalea!...
 [pare!“ „Am eu mere aurite,
 Iar Arghir fiind de față, „Scumpe și neprețuite
 Pe care firea l' rășiță „Si de acel pom cu veste
 Cu făptură voinicească „Nici de lipsă nu ne este.
 Peste firea omenească, „Mai bine în foc să arză
 Impodobit cu frumusețe, „Și de aci să se piarză,
 Care plac la tinerețe; „De cât tu cu al tău nume
 Ajungând a vârstei floare, „Să fi pribegit în lume!“
 E cel mai ales sub soare, Insă Arghir vitejește
 Fiind învățat prea bine, Răspunzând, așa grăește:
 Avea bun nărav la sine, „Mă rog taică, de nu'ți place
 Către tatăl său grăește De acolo n'am ce face
 Și așa se jeluște: „Că pe mine mă silește
 „O taică preă înălțate, „Firea, și imi poruncește,
 Am o jalbă cu dreptate: „Ca să intru în grădină,
 „In mine s'a aprins focul, „Fără de nici o pricină:
 „Când ai omorit prorocul. „Că aceiaș proorocie
 „Un vis mi-a arătat mie S'a înțeles numai mie
 „A lui dreaptă prorocie; „A se împlini norocul,

„Care a grăit proorocul“.
 Așa pleacă să pornească,
 Peste voia părintească
 Și a intrat în grădină
 De dor cu inima plină.
 In pom sabia'și acată
 Și se culcă pe verdeață.
 O, minune cu mirare,
 Ce trupușor voinicesc are!
 Umblă și calcă domnește
 Și se uită vitejește.
 La trup de mijloc subțire
 Și înalt la a sa fire.
 Oacheș, negru pe la gene;
 Impodobit la sprâncene;
 Stat de crin, albă făptură,
 Râvnită căutătura.
 Fața-i varsă rumenețe,
 La trăsuri e tot blândețe.
 Floarea vârstei acum crește
 Și frumos înmugurește.
 Pe așternut se așează,
 Așteptând vremea să vază.
 In sus către pom privește
 Și vede cum înflorește.
 Sau ramuri înmugurite,
 Acum toate înalbite
 Și nici prinde de veste,
 Că nici o floare mai este.
 Merele cât o alună,
 Acuși cât o nucă bună;
 Acuși mari și împietrite,
 Acuși coapte, înroșite,

Atunci auziă că sună,
 Par'că suflă o boare bună;
 Șase păuni iată sboară
 Și pe iarbă se coboară.
 Al șaptelea, o minune!
 Lângă capul său se pune
 Spăimântat, mâna-și întinde
 Și de un picior il prinde.
 Se smâcește, ca să sboare
 Și rămâne în prinsoare
 Iar cei șase toți sburară
 Și pe el prins il lăsară.
 Minune nemuritoare!
 Pasărea cea sburătoare
 Cu graiu omenesc grăește
 Și pe Arghir imblânzește:
 „O, cocoane mult iubite,
 „Cu nume crăesc numitel
 „Nu grăbi să-mi iai viața,
 „Că ne vom pierde dulceața:
 „Că nu viu să-ți fac stricare,
 „Ci de o dragoste mare!“
 Și s'a scuturat odată,
 Cât s'a uitat într'o fată.
 Atunci Arghir inebunește,
 Iar ea așa'l imblânzește:
 „Fiu crăesc, nu-ți fie frică:
 „Nu te teme de nimic!
 „Dragostea mea cea iubită
 „Intru tine e sădită;
 „Tu ești a mea mângâiere,
 „Vieții mele putere;
 „Și chiar eu am sădit pomul,

„Ca să mănânce tot omul.
 „Cine dară cu mânie
 „Imi stă împotrivă mie?
 „Slobodă sunt eu a face
 „Cu a mea muncă, ce'mi
 [place.
 „Eu l'am sădit numai ție,
 „Dragostei o mărturie
 „Și e slobod numai nouă
 „A culege roade nouă,
 „Și poți socoti preă bine
 „Ce va să fie cu mine,
 „Că măeastra ta crăiasă,
 „Precum vezi, vine d'acasă.
 „De voești, ea te iubește
 Și ție să dărueste.
 O, frumusețe minunată
 Fecioarei aceea dată!
 Că nici limba omenească
 Nu poate să o grăească
 Și nici nu se poate scrie,
 Cum îi ședeă a fi vie.
 Juno, Venus și cu Luna,
 Ca aceasta nu-i nici una
 Nice Dido a Enei
 Și nici fața Medeei,
 Ba nici a nimfelor ceată
 Ce prin bărcuri se arată,
 Nici cântărețele Muze,
 Ce scot cântece din buze,
 Nu sunt așa drăgăstoasă
 Ca Elena cea frumoasă.
 Păr de aur strălucește,

Pe pământ se târăște.
 Precum luna cea ivită
 E nouă și ne'implinită,
 Așa-i fruntea cea suită
 Cu sprâncene cercuită
 Ochii privesc cu iubire
 Ca a stelelor clipire.
 Trandafirul înflorește
 Și doi trandafiri roșește
 In fața cea albeneată, —
 O ce ciudată roșeață!
 Pe buzele ei cum saltă
 Grațiile la olaltă,
 Se rumenesc la pelițe
 Și stau ca două foite.
 A alabastrului fața
 Se vede în sân la brață
 Unde două merișoare
 Stau ascunse rotunjoare
 La piept ard cu libov mare
 Idoleștele altare.
 Ca craiul cel preă subțire
 Și înalt la a sa fire,
 Așa-i oabla ei făptură
 Și mândra căutătură.
 Vestmintele ard ca focul,
 Care 'mpodobesc mijlocul.
 A lui Cupidon săgeată
 Să vezi cum stă acățată
 Cam pe lângă subțioară,
 De unde la Arghir sboară:
 Se înfige aurită
 In inimă nemerită.

Atunci dreapta își întinde
 Și pe după cap o prinde,
 Cu drag o îmbrățișează,
 Ca flacăra să'i mai scază
 Nici ea nu se prea ferește,
 Că prea tare îl iubește,
 Ci se leagănă pe brațe,
 Din buze culeg dulceață.
 De va'ți ivi, nouă Muze
 Să priviți aceste buze,
 După cuvintele mele
 V'ați miră și voi de ele!
 Că se face ziuă, iată
 Și tot nu se mai arată,
 A'și face îndestulare
 D'a lor dragoste prea mare,
 Care arde cunoscută
 Cu flacăra nevăzută,
 Care tot mai mare crește,
 Cât Arghir așa grăește
 „O, porumbiță aleasă,
 „Incoronată crăiasă,
 „Oh! ce fel de vrednicie!
 „Ce bine mi-ai făcut mie!
 „Dacă ai venit la mine.
 „Cum te voiu lăsa pe tine!
 „Să nu mă lași cu păcate
 „Intr'o greă singurătate,
 „Ci să-mi fii mie soție,
 „Trăind cu dragoste vie!“
 Iar ea răspunde fierbinte,
 Cu dulci și blânde cuvinte.
 „O, crăișor cu blândețe,

„Prea iubit de tinerețe!
 „Trandafir față plăcută,
 „Care buzele'mi sărută
 „O, trupșor plin de dulceață,
 „Care mă strânge în brață!
 „O, cuvinte mângăioasă,
 „Cari mă fac dragăstoașă!
 „Cum ași face eu din fire
 „Dragostei împotrivire?
 „Pentru că eu vai de minel
 „Nu poci trăi fără tine
 „A ta sunt; dau mâna dreaptă,
 „Fie și cuvânt și faptă!“
 Precum magnetul la sine
 Trage firul și îl ține,
 Așa și lipesc trupurile,
 Arătându-și dragostile,
 Iar Venus aflându-și locul,
 Așa bobotește focul,
 Cât oltarul mai s'aprinde,
 Și după multă vorbire
 I-au cuprins o adormire,
 Cât au dormit cu dulceață
 Tocmai până dimineață.
 Craiul cât se luminează,
 Abia așteptă să vază;
 Pe fereastră tot privește,
 Tot la fiul său gândește.
 Peste ziduri coperite
 Vede mere aurite,
 De cari cu veselie
 Saltă scârbita crăie
 Și abia așteaptă veste

De fiul său, ce fel este?
 Crăiasa ce socotește,
 Un dar bun făgăduiește,
 Cui ar duce veste bună
 Și cu un măr dimpreună
 Dintre cele nevăzute
 Și încă necunoscute.
 Atunci veni cu degrabă
 O preă mult sfătoasă babă
 Și luând cheia, aleargă
 La grădină ca să meargă.
 Deschide ușa, — privește,
 Ce vede — că se sfieste!
 Vede fecioara culcată
 De Arghir îmbrățișată,
 Zeiță a fi gândește,
 A-i sculă nu îndrăznește;
 Și ca ei să nu se scoale
 Calcă mai încet și moale,
 Tot în vârful degetelor
 Către robii dragostelor.
 Se apropie, pășește
 Și când lângă ei sosește,
 Scoate cuțitul din teacă,
 Ca credință să-și facă.
 A tăiat câteva fire
 Din părul ei cel subțire
 Și făcându-și cale largă,
 Cu el în palat aleargă,
 Ostenită, spăimântată,
 Cu vorbă ruptă-l arată,
 Zicând: „Vai ce coconiță!
 „Zău, — doar e o zeiță.

„Că om nu poate să fie
 „Cu așa făptură vie;
 „Mai vârtos că pe spinare
 „Un păr lung de aur are!“
 Cu mărire și uimire,
 Precum au văzut, tot spune
 Medena ce va să facă?
 Numai decât se îmbracă,
 La grădină se grăbește
 Care preă de mult dorește.
 Intr'aceea se deșteaptă
 Elena inimă dreaptă;
 Se uită, ce i-se pare? —
 Așa a strigat de tare,
 Cât Arghir dormind cum este,
 Se spăimântă fără veste
 Și cu a sa deșteptare
 Oblu în picioare sare.
 Iar Elena lacrămează,
 După părul său oftează,
 Cu mare amar jelește,
 De necaz așa grăește:
 „O preă iubite Arghire!
 „De mi-ar fi venit în fire
 Că se află hoți spre jale
 La palaturile tale,
 „De mult mă duceam mai bine
 „De cât să pătesc rușine.
 „Mă duc, că sunt înșelată,
 „Nu mai rămăiu rușinată:
 „Pentru că părul meu are
 „Lipsă și pagubă mare
 Atunci Arghir roșește

Și căsnit așa grăește:
 „O surioară iubită,
 „Au pe mine ești scârbită?
 „Dară eu cum sunt de vină;
 „Au eu sunt acea pricină?
 „Dacă toate le știi bine,
 „Că numai eu fui cu tine
 „Și vezi că nici nu am unde
 „Părul tău a ți-l ascunde.
 „Mărturie'mi este mărul:
 „Cum ți-aș reteză eu părul.
 „Când cu totul voiu pe tine
 „A te ține lângă mine?
 „Acum dară de n'am vină,
 „Căci a fost mână străină
 „Iartă pentru mine toate.
 „Că la lumina volu scoate,
 „Cine a fost și prin cine
 „S'a făcut așa rușine;
 „Pe care dacă'l voiu prinde,
 „Pedeapsă îi voiu întinde
 „Și'ți voi înălța mărirea
 „Mai pe sus decât airea!“
 Iar ea zice: „O iubite!
 „Măririi cât de prețuite
 „De mi-ai înălța, nu poate
 „Inima să erte toate;
 „Insă cugetând la mine,
 „Tot te iubesc eu pe tine“.
 Atunci Arghir se frământă
 Cu necaz se înfierbântă,
 Cu inima se topește
 Și plângând așa grăește:

„Te rog dar, spune-mi sălașul
 Și unde'ți este orașul?
 „Sau dragostea nu te lasă,
 „Sau te caut și acasă,
 „Sau a treia (vai de mine!),
 „Mor amărit pentru tine“.
 Pe ea o înghimpă spinul,
 Neputând ținea suspinul.
 Zice: „Iubite și lume,
 „Ce folos de'ți voiu spune?
 „Că om nu poate să fie,
 „Care acolo să vie;
 „Insă de Neagra-Cetate.
 „Ce spre miazănoapte bate
 „Zadarnică întrebare
 „Poți face de ți se pare,
 „La locul cel ce se schimbă
 „In necunoscută limbă;
 „Insă știu aceea bine,
 „Că nu poți veni la mine!“
 Intr'aceea feciorita
 Aude mișcând portița;
 Nu putea să mai grăiască,
 Nici plânsul să contenească,
 Ci în sus, în văzduh, sboară
 Ca o pasăre ușoară;
 Se duce nu se mai vede,
 Ce amar? — Cine nu crede?
 Robul amorului cade,
 De leșin inima-i scade,
 Iar Acletan, milos taică,
 Cu a lui iubită maică
 Când au intrat în grădiniță,

Văd că fiul lor suspină
 Și fecioara nicăirea.
 Se înduplecă cu firea
 Văzând așa o urmare,
 Care dela pom răsare.
 Oh, ce plânsuri necurmate!
 Oh, câte lacrimi vărsate!
 Dela pământ il sculară
 Și cu glas mare strigară:
 „O cuvinte prorocite,
 „O prorocii împlinite
 „Spunea Filaret prorocul,
 „Că așa-i va fi norocul:
 „Cât merele se vor coace,
 „Scârbă va veni încoace!“
 Și stau toți cu mângâiere
 În jurul celui ce piere,
 Zicând: „Fiule, nu geme,
 „Ci scoală și nu te teme!
 „Oh! Scoală, fiule, scoală,
 „Scoală să vedem ce boală,
 „Ce boală te împresoară,
 „De și pe noi ne omoară!“
 Mai târziu în fire'și vine,
 De mâna maicii se ține,
 Zicând: „Dați-mi mie pace,
 „Că voi nu aveți ce-mi face,
 „Că dintru aceste toate
 „Nimenia nu mă va scoate.
 „Și înși-vă aveți vină
 „Aicea făcând pricină,
 „Că ați trimis hoți la mine,
 „De m'am despoiat de bine

„Și v'au fost așa de grabă
 „Cu nădejdea într'o babă,
 „Mi-a furat toată dulceața,
 „Mi-a stricat toată viața!
 „Oh! amar, amar și jale
 „Și pe obraz curge vale
 „Și voiu să-mi iau ziuă bună
 „Dela soare, dela lună!
 „Aci mor, săpați mormântul,
 „Să mă înghită pământul,
 „Sub umbra cea răcoroasă
 „A merelor dragăstoasă!“
 Iar craiul, ca un părinte,
 Mângâindu-l cu cuvinte
 Abia l'a plecat în casă,
 Unde l-a pus lângă masă.
 Când de Elena grăește
 Și frumusețea-i povestește,
 Ochii în lacrimi și'i scaldă,
 Neavând inimă caldă.
 Cum au petrecut nu poate
 Să le mai înșire toate,
 Ci ca un turbat răgnește
 Și cu grabă poruncește
 Strigoaia a o aduce,
 A o răstigni pe cruce.
 Părinților strigă tare
 Cu de mână sărutare:
 „Dați-mi parte din avere,
 „Că nu am altă putere!“
 Iar părinții cu blândețe,
 Din dragoste fără fețe,
 Zicea: „Fiule iubite!

„Nu ne dă gânduri cumplite
 „Și ca să ne dăm pe moarte,
 „O întâmpinată soarte!“
 Imprejurul lui tot chinuri,
 Multe plânsuri și suspinuri.
 Și nimic nu folosește,
 Căci ca un turbat răcnește:
 „O, inima nu mă lasă
 „Să mai șez cu voi acasă!
 „Că acasă n'am ce face,
 „N'am odihnă și nici pace,
 „Au să-mi fac mai mare
 [nume,
 „Au mă prăpădesc în lume!
 „Mă duc nu mai șez acasă,
 „Să-mi caut a mea mi-
 freasă!
 Maică-sa încă grăește
 Și așa îl imblânzește:
 „O, fiule cu dulceață!
 „Cât te-am purtat eu în
 [brață,
 „Ți-am fost maică 'ngriji-
 [toare,
 „Mi-ai supt țâță hrănitore;
 „Sânul meu a ta dulceață,
 „Leagăn ale mele brață;
 „Te apăram de tot vântul,
 „Te învățam cu cuvântul.

„O vai! o vai! nu te duce,
 „O fiul meu cel preă dulce!“
 Dacăcestea ei văzură
 Ș'al întoarce nu putură,
 Aur din indestulare
 I-au dat și s'a pus călare.
 O vaiete și suspinuri:
 În casă vai câte chinuri!
 Dară el nici nu ascultă
 Acea lăcrămare multă,
 Ci incalecă și pleacă,
 O maică rămăiu săracă!
 Iar craiul pomul taie
 Și-l aruncă în văpaie,
 Care arde cu lumină
 Și toți lângă el suspină,
 Mai aducându-și aminte
 D'a lui Filaret cuvinte:
 „Bland Filaret cum ghicește,
 „Toate cum le proroceste!
 „Eu l'am ucis fără vină;
 „Acum văz a mea pricină“.
 proroceste!
 Toată curtea lăcrămează,
 Toată inima oftează.
 Il petrece cu plânsoare;
 Toată fața muritoare;
 Plâneau după el fecioare,
 Ca nopțile după soare.

PARTEA A DOUA.

Tânărul dacă pornește,
 Departe călătorește
Singur numai cu o slugă
 Merge, dând Domnului rugă.
O Arghire! lungă cale,
 Lungi năcazurile tale!
Ia de-a lungul dealurile
 Și numără șghiaburile,
Tot prin locuri necălcate
 Și prin păduri neumblate;
Tot prin văi necunoscute,
 Prin locuri nepricute,
Nedatat cu cale lungă,
 Câte vor să-l mai ajungă!
Câte birturi, câte sate,
 Tot întreabă de cetate;
La toți le părea minune,
 Necum ca să-i știe spune.
Calcă câte locuri toate,
 Până nici cum nu mai poate
Deci în partea pustnicească
 Când eră să nimerească,
Dintr'o peșteră mare
 Vede fum că iese tare

Și într'acolo grăbește,
 În care dacă privește,
Vede un om mare foarte,
 Cât s'au spăimântat de moarte.
Ă se'ntoarce nu cutează,
 Gândind fricos să nu-l crează
Ci și-a făcut îndrăznire,
 Gândind: sau traiu, sau pieire!
Și în peșteră intrară,
 Dându-i întâiu bună seară.
Iar omul cel prea mare
 Dă o groaznică strigare:
„Cine este? Cine vine?
 „Cine ce caută la mine?“
Și când sloboziă cuvântul,
 Se cutremură pământul;
Numai cu un ochiu în frunte
 Și părea că'i cât un munte.
Arghir tremură de frică
 Și nu ascundeă nimica,
Ci se rugă de iertare,
 Numărându-i tot ce are.
Și'l întreabă de cetate,
 Nu știe încătrău bate?

I-a răspuns omul îndată
 Cu vorbă mai așezată:
 „Nu am auzit de veste
 „Necum să știu unde este;
 „Dar șezi până dimineață,
 „Că vin toți satirii față.
 „Știu că trebuie să fie
 „Vreunul care să știe
 „Și care va ști mai bine,
 „Il voui trimite cu tine“
 Atunci Arghir mulțumește
 Și frica și mai potolește
 Acest uriaș îndată
 Cu o cuiă se arată,
 In frigare vrând să tragă
 O căprioară întreagă,
 Face cină boierească,
 Ca pe Arghir să cinstească.
 Masa lângă foc o pune
 La lumină de tăciune,
 Și șed toți pe lângă vatră
 Pe câte un șghiab de piatră.
 Arghir până să imbuce,
 O ploscă de vin aduce
 Dintr'ale sale merinde,
 Cari foarte bine prinde.
 Uriașul dacă-l gustă
 Cu stomac ca de lăcustă,
 I-ar fi plăcut, ca să tragă
 Pe gât o butie întreagă;
 Dar tot se îndestulează,
 (Nefiind mai mult, să crează)

Așa până șed la masă
 In sălbatica sa casă,
 Pe Arghir il mai întrebă:
 „Ce umblă? și cu ce treabă?“
 „Caută acea cetate
 „Prin țări așa depărtate?“
 Spre care Arghir răspunde,
 Tot spune, nimic ascunde.
 Se duc apoi să șe culce,
 (Cât e lui Arghir de dulce!)
 Dimineța se sculară,
 Satirii se adunară;
 Se întreceau care, care,
 Aduce cinste mai mare?—
 Omul incede să facă,
 Ca toți satirii să tacă,
 Zicând: Știu, cum mi se pare,
 „Că aveți multă umblare.
 „Nu știți de Neagra-Cetate
 „Unde încătrău a bate?
 „Nu vă întreb spre stricare,
 „Nici spre vreo supărare“
 Nu știau cum să răspundă,
 Măcar câtă iarbă și frunză.
 Iar un șchiop satir sosește
 Și numai decât grăește:
 „Știu eu de Neagra-Cetate!“
 Dar ei: „Pe unde a bate!“
 „—M'a purtat pe mine dorul,
 „Unde'mi-am frânt eu piciorul.
 Atunci omul poruncește,
 „Numai de cât te gătește,

„Crăișorul dela mine
Să-l povățuești prea bine!”

Iar schiopul se jeluește

Și zicând, așa grăește:

„Eu nu cutez a mă duce,

„Ca acolo să m'apuce,

„Că eu, mă rog, mă ascultă,

„Am făcut pagubă multă.

„Eram fiară stricătoare,

„Piele de lup mănătoare

„Și au gând să mă belească

„Cine să mă izbăvească?”

Atuncia omul cel mare

Incepe a strigă tare:

„Mergi! auzi când zic odată,

„N'așteptă vorbă rugată!”

Omul ajută de milaj / Central Univers De ce biu, eral mai tare:

Iar schiopul pleacă de silă.

Arghir mai cu bucurie

Scurtă din călătorie;

Bercuri, câmpuri, văi și dealuri,

Peste ape multe valuri

Zile multe, cale lungă,

Nu putea să mai ajungă.

Dar odată mai pe urmă

Și drumul mai li se curmă.

Intr'un vârf de deal sosiră

Și puțintel odihniră,

De unde li se arată

Cetatea de mult oftată.

Acum schiopul nu mai merge,

Numai înapoi se șterge,

Cărui Arghir mulțamește,

Apoi iară mai pornește.

Când în Cetate intrară

De sălaș bun întrebară;

La o văduvă sosiră,

Unde și sălășluiră.

Văduva bogată foarte

Nu știă cum să se poarte,

Având o fiică frumoasă,

Le-au dat sălaș bucuroasă.

Intrebă: „De unde vine?”

„Dela ce locuri străine?”

„Și de ce fel de neam mare

„Și ce căutare are?”

Arghir spre toate răspunde

Și nimica nu ascunde;

Însă ghimpul, care'l are,

De ce biu, eral mai tare:

„Unde'i locul, ce se schimbă

În necunoscuta limbă,

Intr'acest fel o întrebă,

Zicând a aveă o treabă.

A răspuns văduva bine,

Nu ține nimic la sine,

Zicând: „Nu este departe,

„Numai un câmp ne desparte.

„E o grădină vestită

„Și foarte împodobită,

„În care o coconiță,

„O măeastră fecioriță

„Petrecându-și se arată

„În toată ziua odată

„Și se preumblă într'însa

„Șase roabe cu dânsa.

„Este măeastra crăiasă

In lume cea mai aleasă“.

Atunci el nu are altă,

Inima voios îi saltă.

Văduva mea nu uită,

Ci tot la dânsul se uită,

Și se miră foarte tare,

Ce trupșor voinicesc are!

Tot întrebă, ispitește,

Către el se lingușește,

„Cum l'a răzbit, să ajungă

„Cale atâta de lungă?“

El (că așa'i întâmplarea)

Ii spuneă toată umblarea:

„Am venit pentru Elena

„Dela maica mea Medena“,

Iar văduva ochi își face

Și la inimă îi zace

O nădejde rotogoală,

Trăgându-și jarul la oală,

Cum ar puteă ca să facă,

Ca pe fie-sa să placă

Acest crăișor nemernic,

Bogat și foarte cucernic,

Gândind așa intru sine:

„Să mi se lovească bine, —

„Zău, nu mi-ar părea de glumă

„Să mă văz, că sunt o mumă

„Sau o soacră norocită,

„Unui craiu învrednicită,

Cu acest cuget se pune

Ca să facă stricăciune

Unui crăișor cuminte,

Dându-i piedici înainte.

Deci la cină se așează,

Beau, mănâncă ospătează.

Precum este obiceiul,

Mai dau în povești cu Craiul.

Se scoală dela mâncare,

Fac așternut de culcare;

Pleacă Arghir să se culce,

Ostenit îi părea dulce.

Văduva se socotește

Și cu sluga lui grăește,

Apucându-l înainte

Cu tănuite cuvinte;

Urzesc cu jurământ tare

Lui Arghir împiedicare.

Cu fătarnice cuvinte

Așa înșeală și minte

Pe sluga care se ține

De făgădueli străine.

Cât au vândut ca păgânul

Pe Domnul său și stăpânul,

Zicând: „Ascultă-mă, frate,

„Să-ți dau această cetate

„Cu fica mea împreună,

„Să trăești viață bună;

„Să nu mai slujești atâta,

„Ci să umbli cu carâta.

„Să fii domn într'o cetate,

„Să aibi neamuri înălțate;

„Să aibi așa o soție,

„Cum îți dau fica mea ție. —

„Ia sărut-o odată!

„Să vezi vieța curată! —

„Ascultă-mă dulce frate,
„Să te fac cu bogătate:
„Ia acest folcuț în mână
„Și intrând voi în grădină,
„Să-i sufli asupra-i foarte,
„Să adoarmă ca de moarte,
„Ca să nu se întâlnească,
„Cu Elena să găiască.
„Dacă va ieși afară
„Apoi îl deșteaptă iară.
„Ține acest ir la tine,
„Unge-l pe la gene bine,
„Și-l scoală de mâna dreaptă,
„Că el de loc se deșteaptă.—
„Ascultă-mă dulce frate,
„Că te fac cu bogătate!“
Se înșeală cu proștia,
Necunoscând fățaria;
Că ginere nu-l primește,
Ci pe Arghir socotește.
Deci se scoală dimineața
Arghir și își spală fața.
Se îmbracă, se gătește
Și la grădină pornește,
În carea intrând, (se gătește;
[își face
Cugetului semn de pace,
Inchipuindu-și în minte
Ce va fi mai înainte.
Așa ciudate frumusețe,
Care plac la tinerețe,
Cât a călcat cu piciorul,
N'a mai văzut Crăișorul.

Câte flori împodobite,
Câte rauri limpezite,
Ah! câți trandafiri miroasă
Cu foi rumene frumoasă!
Rosmarinii au verdeață
Și garoafele roșeață
Aci crinul se albește,
Colea nardul frumos crește;
Cedrul ramurile-și tinde,
Care mult văzduh cuprinde;
Ciprul frunza inverzește
Și văzduhul le clătește;
Isvoarele curg răcite,
Ca cristalul limpezite;
Scaune verzi două sute
Tot din pajiște făcute,
Cu verdeață acoperite,
Toate Crăesei gătite.
Arghir se culcă pe ele
Să-i treacă de ostenele,
Așteptând a sa iubită
Cu inima ostenită.
Iar sluga cea blestemată,
De văduva înșelată
Cu lucruri gătite
Și de văduvă vrăjite
L-au adormit tare foarte
Cu o părere de moarte.
Apoi și crăiasa iată
Vine frumos îmbrăcată
Într'o vreme călduroasă
Cu șase roabe frumoase;
Precum se obișnuște,

Către locul său grăbește.
 Când incetișor se duce,
 Păru-i aurit străluce
 Și pe spate și-l netează,
 Din soare făcându-și rază,
 Care la călcăie bate
 Netezit în jos pe spate;
 Clăteă haine frumușele
 Și trăgeă boare cu ele.
 În trup oalbă și subțire,
 Drăgălașe la jignire,
 Pe cap diamanți străluce,
 Cu soarele își aduce
 Ba toată strălucitoare
 Dela cap, pân'la picioare.
 Din papuci picioare goale
 Albe se vedeau prin poale;
 Pajiștea verde, cam udă,
 Deasupra de rouă crudă,
 Mergând, i-le cam stropește,
 Când cătră Arghir grăbește.
 Văzând, că cineva zace
 În locul ei nu-i prea place;
 Dară ce nici nu gândește
 Pe Arghirul ei privește! —
 Lângă dânsul se așează
 (Cine va fi să nu crează)?
 Că având sudori pe față,
 Cu dânsule se resfață,
 Fiind mărgelele stropite
 Pe fața lui risipite.
 Le ștergeă făcându-i boare
 Cu a sa apărătoare.

Cu măhrama se răsfăță;
 Acoperindu-l pe față
 Însă nu puteă s'o lase
 Inima cea din Crăeasă
 Cu mai mult să odihnească
 Și ea la el să privească,
 Ci-i descopereă obrazul,
 Deșteptându-l cu năcazul.
 Luându-i capul în poală,
 Zise: Oh! iubite, scoală,
 „Să-mi povestești pribegirea
 „Să-ți știi și eu rătăcirea!“
 Însă el nici grije n'are
 De poftita deșteptare;
 Căci vrăjita adormire
 L-a îngreuiat la fire.
 Și Elena nu pricepe:
 „Scoală, dulce și iubitel!
 „Nu-mi vezi brațele gătite?
 „Sculăți ostenite brațe
 „Să vă mângâi cu dulceață.
 „Oh, rost, graiu nu-ți ascunde,
 „Ci te scoală și-mi răspunde!
 „Oh, ochi, deschideți vederea,
 „Lasă-ți somnul cel ca mierea;
 „Ridică-ți către sprâncene
 „Cele mai deasupra gene!
 „Oh, deschideți luminele
 „De îmi priviți lacrimile,
 „Oh! iubite ș'al meu bine,
 „Lasă somnul pentru mine,
 „Dacă ai ajuns limanul,
 „Precum ți-ai făcut și planul!

„Fără pregeț de departe
 „Vii la o streină parte;
 „Oh, puțin mai ostenește,
 „Când limanul se ivește!
 „Oh scoală, iubite scoală,
 „Scoală, că mă bagi în boală!“
 „Foarte mult lângă el plânge,
 Cât mai cu totul se stânge.
 Când atâtea lacrimi storce
 Către slugă se întoarce,
 Zicând: „Oare ce minune?
 „Aici nu sunt lucruri bune.
 „Eu pricep că nu e bine,
 „Il fermecă oarecine
 „Și eu caută a mă duce,
 „Până soarele străluce.
 „Acest somn puternic are
 „Cu moartea asemănare.—
 „Stai aici și-l păzește,
 „Până unde odihnește
 „Și sculându-se îi spune,
 „Că sunt cu amărăciune
 „Și de două ori, să știe,
 „Că mai vin și să mai vie.
 „Dar mai mult nu e puțință,
 „Care să spui cu credință“.
 Și așa s'a dus acasă
 Pe Arghir dormind îl lasă.
 Iar sluga cea stricătoare
 Scoate vrăjita unsoare
 Și ungându-l pe la gene,
 L-a deșteptat fără lene.
 Iar Arghir când se deșteaptă,

Zise: „Oh, ce fel de faptă!
 „Am adormit de prisosință
 „Fără nici o trebuință!“
 Și pe sluga îl întreabă,
 Să-i spuie cât mai în grabă,
 Venitu-i-a în grădină
 Prea iubita lui lumină? —
 Răspunde sluga și zice:
 „Cu cale va să te strice,
 „Cât a plâns ea lângă tine...
 „De dor cu brațele pline,
 „Zicându-ți cuvinte drepte,
 „Nu putea să te deștepte.
 „A zis apoi, că mai vine
 „Pân'de două ori la tine,
 „Dar mai mult nu e puțință,
 „Să cunoaștem în credință:
 „Că legea ei poruncește,
 „Mai mult nu îngăduiește.
 „Atunci de vei dormi iară,
 „Până a ieși afară,
 „Mai mult nici nu-ți mai vine,
 „Vai de ea și vai de tine“.
 A doua zi venea iară
 Și în grădină intrară
 Și tot aceeaș umblare
 Ca cea de ieri supărare.
 Deci cu inima amară
 Iar către sălaș plecară. —
 Văduva văzând că-i face
 Sluga foarte cum îi place,
 Ii dă daruri și-l cinstește,
 Căci atâtea îi slujește.

Deci și a treia zi plecără
 Arghir cu inima seacă,
 De somnul cel greu se teme
 Și se roagă mai de vreme,
 Zicând: „Doamne indurate,
 „Cerescule împărate.
 „Cela ce ești din vecie,
 „Auzi-mă, mă rog ție,
 „Zadarnică să nu-mi fie
 „Această călătorie.
 „Cu de părinți părăsire
 „Am căutat pribegire;
 „Rogu-mă, dă-mi mângâiere
 „Ca să o văz cu plăcere,
 „Că de nu, mă scârbesc foarte
 „Și caz în groaznică moarte!“
 Temându-se de somn dulce;
 Nu voiă să se mai culce,
 Se preumblă prin grădină
 Cu inima de dor plină;
 Dar sluga se năcăjește,
 Cu inima se topește,
 Căci nu poate să-și plinească
 Voia, ca să-l amețească.
 Însă face el, ce face,
 Măcar Arghir că nu zace,
 Că-l atinge din picioare
 Dintr'a folcuțului boare,
 Cât n'a pășit nici șase
 Și caută să se lase
 Pe un pat plin de verdeță,
 Adormind cu dulceață.
 Elona, frumusețe plină,

A fost intrat în grădină,
 Carea mai de veste prinde,
 Că Arghirul ei se vinde
 Și către dânsul grăbește,
 Cât adormit îl privește.
 O vai! nu se poate spune,
 Ce plâns și amărăciune!
 Strigă cu graiuri duioasă
 Din inimă dragăstoasă:
 „O dragoste năcăjită
 „Și foarte batjocorită!
 „O vai, inimă pierită
 „Și dulceață amărită!
 „O dragoste, te văz bine,
 „Că tu îți bați joc de mine!
 „O Arghire preă iubite
 „Și în zadar ostenite,
 „Cu de părinți părăsire
 „Și cu a ta pribegire
 „Aflași dragoste amară,
 „Că mă pierzi din mână iară!
 „O, măcar numai odată
 „Să-ți aud vorba curată!
 „Vai inima mea cea prinsă,
 „În cursa dorului strânsă,
 „Cum ești de foc trist aprinsă
 „Și de tot junghiul aprinsă
 „Eu de aci mă voi duce,
 „Cine să'mi dea vorbă dulce?
 „Ca pasăre de sub soare
 „Nu poate așa să sboare,
 „Care la mine să vie,
 „Oh, nu poate ca să fie!

„Că eu am putere tare
 „Și venii cu muncă mare.
 „Nu poți zăbovi, iubite,
 „Mă duc, — o dureri simțite!
 „O măcar numai odată
 „Cu o privire curată
 „De ai mai privi la mine,
 „Să vezi că plâng lângă tine;
 „Să auzi glas cu plăcere
 „Spre a noastră mângâier!
 „Apoi măcar, vai de mine!
 „Aci să mor lângă tine!“
 Și cu sărutări în față,
 L-a ridicat sus pe brață,
 Udându-i din tot năcazul
 Cu lacrimile obrazul.
 Până seara tot oftează,
 Lângă dânsul lăcrămează.
 Când așa se năcăjește,
 Cătră sluga lui grăește:
 „Preă iubitului meu, spune,
 „Că sunt cu amărăciune,
 „Neputând să mă mângâie,
 „Oh! sănătos să rămâie.“
 Atunci vrând să se ducă,
 Nu făcea ca o nălucă,
 Că ea de dragoste mare
 Nu preă grăbea de plecare,
 Ci se întorcea îndată
 Ca să-l mai vază odată
 Și în brațe îl mai strânge
 Și cu sărutare plânge:
 „O, de năcaz încărcate

Și ție ți-e greutate,
 „Că nu poți vorbi cu mine,
 Să vezi că sunt lângă tine.
 „Zadarnică osteneală,
 „Amară chiverniseală! —
 „Oh gândește-ți vânzătorul
 „Și îi fii izbânditorul!“
 Și slugii îi era milă
 Văzând ce amar și silă
 Și a-l deșteptă se teme,
 Neaflându-și a sa vreme.
 Elena la el privește,
 Vede că îngălbinește,
 Se prepune cu tot gândul,
 Cu ochii urât cruntându-l.
 Inșă oare ce să-i zică?...
 În față îi este frică,
 Ca să nu tăgăduiască
 Și mai rău să-l pedepsească
 Drept aceea cu oftare
 Ii strigă și cu glas mare:
 „Preă iubitului meu spune,
 „Ce plâns și amărăciune;
 „De va vreă să-mi izbândească,
 „Acest sfat să împlinească:
 „Sabia cea acățată,
 „In cuiul cel mic aflată,
 „Să o mute în cel mare
 „Și așa izbândă are;
 „Care de mai înainte!
 „Făcea, ar fi avut minte!
 „Erau toate foarte bine,
 „Că putea vorbi cu mine;

„Nu am avea nici durere,

„Ci mai trăiam cu plăcere“

„Și așa acasă pleacă,

De tot cu inima seacă.

Sluga-l scoală cu unsoarea,

Cum i-a fost spus vrăjitoarea

Se scoală Arghir și zice:

„Cu cale o să mai strice;

„O Doamne puternic mare,

Cum am asudat de tare!“

Iar sluga: „Ba nu-i sudoare,

„Ci lacrimi jeluitoare

„Dela a ta prea iubită,

„Care te plângea scârbită.

Arghir il certă de silă:

„Pentru ce nu ți-a fost milă,

„Să mă fi sculat pe mine,

„Au nu ai milă la tine?“

— „Ce grăești, că nu am milă?

„Că destul ți-am făcut silă

„Și tot cu a ta iubită,

„Eu amărit, ea scârbită,

„Ca să te scoli nu-ți dam pace

„Dacă n'ai vrut, n'am ce face!“

Atunci Arghir de durere

Leșină, plânge, mai piere:

De iubita sa dorește,

Morții a se da voește,

Zicând: „O! groaznică soarte,

„Că eu sunt vrednic de moarte!

„Un somn îngreuiat tare,

„Face supărare mare.

„Când eră să fie bine,

„M'am stricat singur pe mine.

„Cât năcaz, câtă umblare!

„Acum năcaz și mai mare!

„Eu ei am făcut mânie,

„Dar încă ce năcaz mie!“

Atuncia sluga: „Stăpâne!

„A zis așa cătră mine:

„Că de poftesti izbândire,

„Așa ți-a dat sfătuire:

„Sabia cea acățată,

„In cuiul cel mic aflată,

„Să o muți în cel mai mare,

„Că ei așa i se pare:

De făceai mai înainte,

Mai mult ai fi fost cuminte.

„Că nu ați avea durere

„Și voi trăiați în plăcere!“

Sluga gândea că nu-i bine

Unde sabia își ține,

Iar Arghir înțelepțește

Intr'alt chip le tâlcuește.

Stă puțin, să socotească,

Ca bine să nimerească;

Sabia în mână ține

Și gândește intru sine:

Cuiul cel mare gândește

Și pe mine tâlcuește;

Iar cel mic stricătorul,

Sluga i-a fost vânzătorul.

Pe acela il descoase.

Strigând cu sabia scoasă:

„Acum pricep eu ce este.

„Oh, acum prinz eu de veste

„Precum cuvintele sună;

„Tu ești sluga mea cea bună.

„Eu te-am adus să-mi prinzi bine; Pe la dânsa se abate,
 „Tu m'ai ingropat pe mine. Inima în el se bate;
 „O ce slugă cu credință! Din dinți strânge și injură,
 „Au gândit-am să mă mință? Dându-i tunete din gură:
 „Când voiam a trăi bine, „Ce mi-ai făcut tu strigoaie,
 „Atunci m'ai stricat, tu căne! „Tu inimă de ursoaie?
 „Mai despoiat de dulceață, „Tu cu farmecile tale
 „Ca să nu o am în brață; „Dacă m'ai stricat din cale,
 „Mi-ai făcut sfârșitul vieții, „Adu-ți fata cea aleasă,
 „Oh, vrăjmașe al dreptății! „Să o fac pe ea mireasă,
 „Mă junghiu! mor moarte amară, „Să-i dau semn de legătură
 „O tu inimă de fiară! „Două palme peste gură.
 „Dar întâiu te junghiu pe tine, „Spune-i să vie încoace,
 „Că tu m'ai vândut pe mine!“ „Să o iau peste mijloace
 Iar sluga de frică mare „Și ea să o logodească
 Se tot roagă de iertar „Sabia mea cea crăească!
 Și plângând, să jeluiește Central Univ. Basu, Ioacra Bătrână,
 Și tot lucrul povestește: „Adu-ți a ta dreaptă mână,
 „Că'mi-a făgăduit mie „Să o sărut tirănește
 „Fata ei și avuție, „Cu sabia, cum dorește
 „De m'a înșelat pe mine, „Și să ți-o înfig în gușe,
 „Numai să te vând pe tine“. „Ca să crăpi aci la ușe!
 Arghir strigă cu mânie „Așă să-ți măriți tu fata,
 „Au nu mi-a fost grije mie, „Cum ai făcut judecata;
 „Ca să te fac un om mare? „Să pățești și tu ca mine,
 „Vai! Iudo, inimă tare! „Când va fi să-ți fie bine“
 „Vai! cum m'ai mâncat, dușmane, Și așa o năpustește
 „Vai, la mine câte rane, Și către câmpuri pornește.
 „Să-ți dau focul tunetului, Ascultați acum, ce chinuri
 „Până'n casa sufletului!“ Rabdă Arghir și suspinuri!
 Și când așa cuvântează, Intre șchiaburi rătăcește
 Capul încă i-l retează; Și prin păduri pribegeste,
 Turburat și cu mânie Lângă un isvor de apă
 Spre văduva cu urgie Chiar din gura morții scapă!

PARTEA A TREIA.

A doua zi când se scoală
Amețit, căznit de boală,
Altă ce va să mai facă?
Necăjit în lume pleacă
Și nădejde nu mai are
O, lacrimi și suspinare!
Acum incotrou va merge?
Stă și de lacrimi se șterge.
Oh! amar vieții tale,
Că-i toată plină de jale.
Prin munți groaznici pribegeste,
Pe dealuri călătorește,
Inșuș și-a aruncat soarte,
Ca să umble după moarte,
Când printr'un bărc stufos trece,
Iată isvor bun și rece.
Descalecă, odihnește
Și setea își potolește;
Inșă nici a bea nu poate
Că acum a pierdut toate,
Așa începă a plânge,
Plânge cu lacrimi de sânge:
„Decât intristată față,

„Decât amară viață,
„Mai bine mă junghiu odată,
„Să-mi văz viața scăpată.
„Numai văd a mea dulceață,
„O amărită viață
„O moarte, vino! grăbește!
De amar mă mântuește!
„O preă dulci părinți cu milă,
„Cărora v'am făcut silă,
„V'am lăsat amăriți foarte
„Și eu aci să văz moarte.
„O țări, neamurile mele,
„Care v'am lăsat cu jale;
„Te-am lăsat maică pe tine,
„Ucigaș luai cu mine!
„O dulci doi frați cu dreptate,
„Rămâneți cu sănătate;
„Eu cu voi într'o grădină
„Până nici nu socotește,
„Acolo se pomenește.
„Cum să nu ne sfădim țară?
„Ce avuție amară!
„Că'ntr'un loc de nu sunt toate,

„De folos a fi nu poate.

„Iar celui mijlociu frate

„I-am mai dat o bunătate,

„Că el poate și coboară

„Pe cea ce pe sus zboară;

„Care pe noi ne căznește.

„Judecă, ți se plătește!“

Arghir socotește bine;

Zice: „Ascultați de mine:

„In trei părți vă voi trimite,

„Care va sosi 'nainte,

„Aceluia fie toate:

„Că într'altfel nu se poate“

Așa trei dealuri arată,

Ca să plece deodată.

Au plecat fieștecare

La dealul său fugând tare

Dar Arghir ce va să facă?

Ia plașa și se îmbracă,

Papuci luă în picioare

Și să vezi cum va să zboare!

Ba când cu biciul trăznește

Și când de trei ori grăește;

„Hip-hop, la a mea iubită

„Să fiu la acea scârbită!

Ca o săgeată ce zboară,

Dela pământ îl luară.

Când vin dracii, stau cu firea,

Arghir nu e nicăiera.

Osteniți suflă din gură

Și pe Arghir îl înjură.

Incep întru sine iară

Altă sfadă mai amară

Căci au lăsat să-i înșale

Insuși cu mințile sale.

Iar cel mijlociu grăește:

„Vezi așa vă trebuiește.

Că voi gândiți a face,

Numai cum vouă vă place,

Voi vreți ca să nu-mi dați parte

„Acum du-te mai departe!“

'Ceilalți încep a-i zice:

„Tu ești omul cel cu price.

„Făcui cercare străină,

„O, fie toate iertate.

„Rămâneți cu sănătate.

„Blestemat să fie locul,

„Unde mi-s'a aprins focul,

„Focul dragostei în mine,

„O inimă, vai de tine!

„Oh, Elena mea cea dulce,

„Eu din lume mă voi duce.

„Rămâi de mine iertată

„Cu inima în lanț băgată.

„Pentru o scurtă iubire

„Această sălbăticire!

„Acum, acum mă omoară.

„Arma dragostei mă zboară.

„Oh, trup alb, grijit de maica

„Și împodobit de taica,

„In sgău crăesc zămislite,

„Cu slavă împodobite.

„Oh, se miră și pământul,

„Vai unde-ți este mormântul?

„Când te vei scâlda în sânge

„O vai, cine te va plânge?

„In loc de îngropăciune,
 „Pe pământ imputiciune,
 „Moarte ascunsă, amară,
 „Groapă, pânțele de fiară.
 „Ziua mea cea de pe urmă,
 „Când viața mi se curmă,
 „O, ceasul cel de sfârșire,
 „Numai vouă va fi știre;
 „Lângă isvor fără nume
 „Eu mă înjunghiu și es din
 [lume!“

Oh! e groază a și spune,
 Vârful săbiei iș pune
 Drept în inimă la țată
 (De ai vedea, Eleniță!)
 Mănunchiu în pământ așează,
 Numai cât în ea să cază,
 Intr'aceea ce aude?
 Cântece nouă și crude.
 Privește și vede, iată,
 Vine o nimfă curată.
 Spăimântat la ea privește,
 Zeiță o socotește;
 Intreabă: „Oh, coconiță
 „Doară ești o prorociță?“
 Nimfa fără supărare
 Răspunde la întrebare
 O rugă să-i procească:
 Ce va să mai pătimească?
 A răspuns acea fecioară:
 Zicând: „Tinere, așteaptă,
 Că binele se îndreaptă!“
 Iar el gândeă întru sine:

„Oh, moarte mă ia mai bine,
 „Că dorul ce mă muncește
 „Mai tare se întărește!“
 Intr'aceea un glas mare
 Se aude răcnind tare,
 Gândeă: un leu, un bălaur,
 Sau vreun sălbatic taur,
 Se'ntâlnesc, se luptă, sbiară,
 Ca niște groaznice fiară,
 Atunci aminte îi vine:
 Cine se junghie pe sine
 În raiu nu împărătește
 Și atunci așa gândește:
 „Eu la dâșii mă voi duce,
 „Ca prin guri să mă apuce“.
 Și așa la dâșii pleacă
 Cănd din lume să treacă.
 Incătră sună și sbiară,
 Vede peșteră de fiară;
 Unde trei fii ai lui Diman
 Ai lui Dei Sancti Smian
 Se tot sfădesc și se ceartă
 Cu o învoire spartă.
 Intreabă Arghir și zice:
 „Pentru ce aveți voi price?“
 Au răspuns toți trei îndată:
 „Suntem trei dela un tată;
 Ne sfădim pentru moșie,
 „Pentru mică avuție:
 „Sunt trei scule de 'mpărțeală,
 „Judecă fără greșeală,
 „Că ce vei zice, vom face,
 „De ne vei face o pace.

„Plasă și papuci de piele
„Cine se îmbracă cu ele

„Și cu biciul să trăsnească
„De trei ori și să grăească:

„Hip-hop! să fiu fără veste,
„Unde gândul meu îmi este!

„Că tu ai un dor, ce poate,

„Să strice aceste toate

„Și tot vei și de aicea

„A-ți mai ingrășa cerbicea

„Tu ești aceea vină,

„Tu ai început pricină,

„Că noi amândoi prea bine

„Ne invoim întru sine

„Tu, satana! Ia-l de chică,

„De'l trânteste și il ridică!"

Unul de corn îl apucă,

Altul de coadă-l îmbucă,

Il ghemuesc în țărână,

Până l-au muiat la vână

Strigă, să vaietă dracul

Și se rugă lor săracul,

Să-l lase, că le va scoate

Și pe celelalte toate

Dela Arghir, care zboară,

Ca o săgeată ușoară;

Însă acest drac cu gândul

Numai decât ajungându-l,

Din văzduh în jos îl scade,

Cât peste un munte cade

Și ia sculele cu gândul,

Pe el la un sghiab lăsându-l.

Și era un sghiab de munte.

Cât privindu-i sus la frunte,
Gândeai că la cer se suie

Și nici o cărare nu e.

Așa a fost mers de tare

Cu a lui iute sburare,

Cât nu a văzut sub soare

Nici pasăre sburătoare.

Puțințel mai odihnește,

În toată partea privește:

Însă nu vede nimic.

Singur îl apucă frica,

Văzând acel munte mare,

Gândul tot la moarte are.

Însă numai în sus pleacă,

Călcând tot pe piatră seacă.

Și nici pâine nu mai are.

Cum flămânzește de tare

Puțințel foamea-și alină

Cu câte o rădăcină.

Cătră vârf tare grăbește

Și a treia zi sosește,

În vârf vede o cetate

Cu podoabe necurmăte,

Ce ziduri ciudat făcute

Șanțuri cu pământ umplute,

Cu palaturi înălțate

Cu turnuri infrumusețate.

Foarte frumos coperite,

Tot cu țagle poleite.

Ale Elenei palaturi

A vedea nu te mai saturi.

Când cătră ele grăbește,

Cu nimfa se întâlnește.

Care fuge de minune

Inapoi Elenei spune:

„Iată Arghirul tău vine,

„L-am cunoscut foarte bine!“

Iar Elena mâniaoasă

Zicea: „Ce minți, mincinoasă?“
Și i-a dat o palmă bună,

Zicând că a spus minciună.

Deci eși altă fecioară;

Intrând strigă: „Domnișoară!“

„Iubitul tău Arghir vine!“

Iar o palmuește bine

Mai ese alta afară,

Care intrând, strigă iară:

„O iată Arghir sosește!“

Și pe ea o palmuește.

Zicând foarte mâniaoasă;

„Nu fiți așa mincinoase!

„Doar visați, aș mai crede,

„Alt chip minciună se vede

„Aud oar'ați nebunit toate?

„Că a crede nu se poate,

„De ar avea sburătoare

„Aripi cu care să sboare,

„Tot nu ar putea să vie:

„Ce grăbiți voi nebunie?“

Iară fetele strigară:

„Ba zău iată stă afară!“

Nici așa nu vrea să creadă,

Ci a eșit ca să vază.

Apoi atunci, dacă 'l vede,

Il cunoaște și le crede

Și cu brațele gătite

Oftă: „O al meu iubite!“

Plângând se îmbrățișează

Cine poate să nu creadă

Că într'un ceas de durere

De durere și plăcere

Nu putea ca să grăească,

O dragoste pustnicească!

Elenei inima-i crește

Și către Arghir grăește:

„O, Arghire prea iubite,

„O călător ostenite!

„Nu sunt vrednică de tine,

„Cât ai umblat pentru mine.

„Pentru tine rabd și moarte,

Pentru că te iubesc foarte!“

„Precum e la tinerețe

Și aceste două fețe

Povestesc, înșiră multe;

Toate cine să le asculte?

Insă fără urăciune

Mai puțințele voi spune.

PARTEA A PATRA

De mână intră în casă
Un mire cu o mireasă
Arghir toate patimile
Și toate necazurile
Inșiră și povestește
Și nimic le socotește.
Și încep la veselie,
La jocuri de bucurie
Și tot felul de muzică
Stă tot gata ca să zică.
Toată cetatea răsună
Făcându-și inimă bună,
Unde turnuri poleite
Și palaturi strălucite,
Vetreli de aur frumoase
Se invârtesc luminoase,
Iar grădina cea crăescă
In cetatea pustnicească,
In care curg râurile,
Ce vestejesc pajiștele.
A lui Venus biserică
Altarele își ridică,
Dară câte floricele
Inconjurată cu ele
Ale lui Venus fecioare
Rupând flori mirositoare,
Lui Amon cântă și saltă
Cu bucurie înaltă.

O îngerească albeață,
A făcut nouă dulceață
Și pareă că niciodată
N'a fost așa încărcată
Grădina: când il primește,
Toată podoaba zâmbește:
După obiceiul urmează;
Ca mai bine să le șează,
Al ui Arghir mână dreaptă,
Stânga Elenei așteaptă;
O apucă de subțioare
Și pleacă către izvoare.
Mai șed și jos pe verdeață,
Se unesc brațe cu brațe;
Șed la umbră în grădină
Și trage o boare lină,
Care hainele clătește
Și mireasmă împărțește,
De flori frumos înflorite
De dulce rouă stropite.
Iar dulceața cea amară
Cum se îndulcește iară
Față 'ntâlnită cu față
Incep o nouă viață:
Acum este lăudată
A lui Cupidon săgeată.
Deci după aceasta iară,
Ies din grădină afară.

Gândind ca ospaț să facă,
 Ca și altora să placă.
 Foarte mulți oaspeți adună,
 Făcându-și inimă bună.
 Strălucesc mesele 'ntinse
 Tot de flori cu sârmă prinse;
 Sclipesc vase argintuite
 Și pahare aurite.
 Bucătari aduc bucate
 Cu gust bun amestecate.
 Se așează toți la mese
 La nunta unei crăieșe.
 Bahus cupe împlinește,
 Care vinul îndulcește,
 Beau, mănâncă ospătează,
 Toată firea înviază.
 Sună lăute voioase
 Și flueri, cimpoi frumoase,
 Cimbale răsunătoare
 Trâmbițe ajutătoare.
 Una după alta sună
 Să-și facă toți voie bună
 Multe rânduri de bucate
 Și băuturi strecurate,
 Slujitori la două sute
 Aduc toți pe întrecute:
 Unii schimbă talerele,
 Alți plinesc paharele,
 Oaspeții au voie bună,
 Paharele ciocnite sună,
 Inchinăciuni închinare,
 Băuturi spre sănătate,
 Când se scoală dela masă,
 Se mai duc într'altă casă,
 Unde toți în hore saltă
 Cu bucurie înaltă.
 Ospățul șase luni ține
 Toți cu inimile pline.
 Iar în zina să pe urmă

Când nunta mai li se curmă,
 Un mire cu o mireasă
 Un craiu și cu o crăiasă,
 După obicei urmează
 Iar la mese îi așează,
 Se ospătau cu dulceață
 Pentru o nouă viață.
 Mirele, precum se cade,
 Tot lângă mireasă șeade.
 Intr'alt chip cum va să fie! —
 Povestesc cu veselie!
 Însă Arghir se gândește,
 Cugetă și socotește,
 Cum ședeă în fruntea mesei,
 A dat o palmă miresei.
 Mireasa atunci roșește
 Și nimica nu grăește.
 Arghir cu fața plecată
 Mai dă o palmă odată.
 Ea și atunci că tace
 Și numai cu capul face.
 Și a treia ce gândește,
 Că iară o palmuește,
 Atunci cum se rușinează,
 Odată tare oftează,
 Plecând capul, mulțamește
 Și cu un glas greu grăește:
 „Oh, Arghire preă iubite
 „Și de departe venite,
 „Dacă ai venit la mine
 „Pentru ce-mi făcuși rușine?
 „Cum de mi-ai dat palme grele
 „Intre prietenele mele?
 „Ochi în lacrimi învârtește, —
 „Iar Arghir așa grăește:
 „Cât am călcat pentru tine
 „Multe m'au ajuns pe mine
 „Răbdai multă supărare,
 „Cum m'am depărtat de tare

„Și când eram mai la tine
 „Nu mă vruși primi pe mine.
 „Mă văzură trei fecioare,
 „Fețe ne arse de soare
 „Și ți-a adus veste bună,
 „Tu ai zis că e minciună;
 „Și când îți spuneă de mine,
 „Atunci le-ai pălmuit bine.
 „Tu nu le-ai crezut pe ele,
 „Pân' văzuși brațele mele
 „Așa nici eu gândesc dară,
 „Să-ți fac mânie amară,
 „Că dragostea și pe tine
 „Te căsnește ca pe mine“.
 Atunci Elena grăește
 Și nimica rău gândește:
 „Oh! Arghire preă iubite
 „Și cu mine logodite,
 „Văz că n'ai gând rău la tine,
 „Nici mânie e la mine;
 „Intre noi așa se cade,
 „Că cinstea mea tot nu scade;
 „Mai vărtos se inmulțește,
 „Dragostea și cinstea crește“.
 Oh! cu ce dragoste mare

Trăesc fără supărare,
 După chin dulce vieată
 Și după amar dulceață.
 După multă intristare
 Bucuria cea mai mare
 Ce fu uscat inverzește,
 Amarul se indulcește!
 Acum e lumea întreagă
 Când le e viața dragă
 Și are veselă vreme,
 Când de nimenea se teme
 Ce căută cu 'ntristare,
 Acum in brațe o are
 Și o vede, când poștește
 Și nu se mai chinuește.
 Iar firea cea intristată
 Acum este mângaiată;
 S'au așezat junghiurile
 Și s'au sfârșit chinurile!
 Dorul acum nu mai vine,
 Oaspeții s'au cinstit bine
 Și se scoală dela masă,
 Ca să se ducă acasă,
 Nunta ca să o sfârșească
 Și la mulți ani să trăească!